

INTERN MEMO

Aan : Commissie ABM
Afschrift :
Van : College van B&W
Datum : 7 januari 2020

Betreft : **Moties Gemeentefonds, trap op-trap af systematiek**

Bij de ingekomen stukken in de raadsvergadering van 12 december 2019 zaten de afschriften van moties van een zevental gemeenten omtrent de trap op-trap af systematiek van het gemeentefonds.

In deze raadsvergadering is besloten deze brieven (A7, A8, A9, A11, A14, A15, A16 en A17) over te hevelen van rubriek A naar rubriek E (= *behandelen in de commissie, waarna de commissie via de lijst van ingekomen stukken de raad advies geeft over de uiteindelijke wijze van afdoening*).

In onderstaande notitie wordt de systematiek nader uiteengezet.

Werking gemeentefonds

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens het systeem van 'samen de trap op en samen de trap af' hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. De jaarlijkse voeding van het gemeentefonds (positief of negatief) wordt het accres genoemd en wordt uitgedrukt in een percentage. Sinds de maartcirculaire 2018 geldt voor de berekening van het accres een brede basis (waarin ook is opgenomen de uitgaven sociale zekerheid en zorg). Dit zijn de zgn. Accres Relevante Uitgaven (ARU). De doorwerking naar het gemeentefonds bedraagt $\pm 10\%$. Ofwel: als de ARU stijgt of daalt met € 100 miljoen, dan stijgt of daalt het accres met $\pm € 10$ miljoen (voor Huizen is dat afgerond € 20.000). En dat betekent dat wanneer het Rijk haar uitgaven niet gaat doen volgens het eerder verwachte ambitieniveau, dan wordt vervolgens ook het gemeentefonds weer gekort.

In de septembercirculaire 2019 was nog sprake van een dalend accres als gevolg van onderbesteding bij het Rijk. Echter in de decembercirculaire 2019 zijn de accresrelevante uitgaven in 2019 per saldo toegenomen met ongeveer € 350 miljoen ten opzichte van de Miljoenennota 2020 (septembercirculaire 2019). Hiermee is de onderbesteding zeer waarschijnlijk volledig teniet gedaan en is er zodoende geen sprake meer van een trap-af in 2019. Voor een groot deel is dit gerealiseerd doordat het Rijk middelen heeft gestort in begrotingsreserves. Stortingen in begrotingsreserves zijn als uitgave accresrelevant in het jaar waarin de storting plaatsvindt. Het benutten van begrotingsreserves is daarentegen niet relevant voor het accres. We hebben de indruk dat het Rijk met deze storting in de reserve een eenmalige boekhoudkundige oplossing heeft toegepast ter voorkoming van onderbesteding.

Overigens is er nog altijd een kans dat er alsnog (een kleine) onderbesteding in 2019 gaat plaatsvinden omdat er na de peildatum van de najaarsnota van het Rijk nog enige maanden te gaan waren.

In Huizen bedraagt de omvang van de algemene uitkering uit het gemeentefonds voor 2020 afgerond € 56,8 miljoen. Dit is ca 60% van de totale inkomsten en ca 57% van onze totale uitgaven.

Reserve egalisatie schommeling algemene uitkering:

Om minder fluctuaties in de begroting te laten ontstaan als gevolg van de trap op-trap af systematiek maakt de gemeente Huizen gebruik van de reserve egalisatie schommeling algemene uitkering. Bij de voorjaarsnota (waarin de effecten van de meicirculaire zijn verwerkt) en de begroting (met de effecten uit de septembercirculaire) wordt een voorstel gedaan tot onttrekking aan of storting in de reserve. Zodoende kunnen nadelige effecten bij trap-af voor de eerste jaren worden afgedekt (voor zover de reserve hiertoe ruimte biedt) en kunnen voor de lange termijn eventueel noodzakelijke beleidswijzigingen worden doorgevoerd.

Bij trap-op wordt, afhankelijk van de stand van de reserve, een voorstel gedaan tot storting in de reserve om de werking van deze reserve naar de toekomst toe veilig te stellen.

Herziening gemeentefonds.

In maart 2019 is het onderzoek gestart voor de herijking van het gemeentefonds. Het onderzoek bestaat uit 2 delen te weten:

- de verdeelmodellen in het sociaal domein
- de overige onderdelen van het gemeentefonds.

Als het herijkingsonderzoek is afgelopen beoordelen Rijk, VNG, ROB (Raad voor het Openbaar Bestuur) en andere partijen de voorstellen voor de nieuwe verdeling. Hiervoor zijn beoordelingskaders opgesteld. Uiterlijk in de meicirculaire 2020 worden gemeenten geïnformeerd over de uitkomsten.

De omvang van het gemeentefonds staat bij deze herziening niet ter discussie. Het herijkingsonderzoek leidt alleen tot een nieuwe verdeling van het gemeentefonds – met een totale omvang van circa € 30 miljard – met ingang van 1 januari 2021.

Er zullen dan ook herverdeeffecten gaan optreden als gevolg van de herijking. Op dit moment kampen veel gemeenten met grote tekorten op het sociaal domein. De herverdeling van het gemeentefonds zal deze problemen dus niet gaan oplossen. Hooguit zal de pijn anders worden verdeeld.

Overigens zullen gemeenten die te maken krijgen met grote negatieve herverdeeffecten de tijd krijgen hun uitgaven daarop aan te passen. Mogelijk dat een ingroeipad wordt gehanteerd van maximaal € 15 nadeel per inwoner per jaar.

De VNG heeft aangegeven er alert op te blijven dat het Rijk de betere verdeling van de middelen sociaal domein niet aangrijpt om de macrodiscussie te beëindigen. Er moet immers een oplossing komen voor de grote tekorten waar gemeenten mee te maken hebben als gevolg van de toename van de jeugdzorg, het abonnementstarief Wmo en de onderbesteding bij het Rijk. Ook de ROB heeft aangegeven dat de herverdeling van de algemene uitkering niet de oplossing is voor de budgettaire tekorten op het sociale domein.

Tot Slot

Inmiddels hebben ook regeringspartijen D66 en ChristenUnie aangegeven af te willen af van de grote schommelingen in de gemeentebegroting als gevolg van de trap op-trap af systematiek. Volgens deze partijen zijn er betere manieren om de hoogte van het gemeentefonds te bepalen. Zo kan – aldus deze partijen - worden gekeken naar begrotingstrends over verschillende jaren.

De ROB adviseerde het kabinet onlangs in ieder geval een deel van het gemeentefonds los te koppelen van de trap op-trap af-systematiek. Een deel blijft dan meebewegen met de rijksuitgaven en een deel wordt op een andere wijze geïndexeerd.

Gerealiseerd moet worden dat aanpassing van de trap op-trap af systematiek ook betekent dat bij trap op-mutaties ook de voordelen zullen worden afgevlakt. Gemeenten zullen dan (afhankelijk van de uiteindelijke systematiek) mogelijk vertraagd dan wel minder worden gecompenseerd voor oplopende uitgaven.

Advies: Aangezien wijziging van de trap op-trap af systematiek ook zal leiden tot afvlakking van de inkomsten uit het gemeentefonds en het feit dat de gemeente Huizen beschikt over een reserve egalisatie schommeling algemene uitkering, de ingekomen moties op dit moment voor kennisgeving aannemen.

119709/901723
119276/98103

107226/901777
114291 | 901767
112783 | 901768
111750 | 901769
111745 | 901773

Zaaknummer:

B&W procedure	AdjS	S	B	W	W	W	W
→ Conform							
Behandelen							

Onderwerp: Ingekomen moties Trap op-trap af systematiek gemeentefonds

Advies

Instemmen met bijgaande notitie aan de commissie ABM naar aanleiding van ingekomen moties van een zevental gemeenten omtrent de trap op-trap af systematiek van het gemeentefonds.

Beslissingsdatum: [Klik hier](#) 14 JAN. 2020

Openbaar: Ja- passief		RIS: Ja	Fk:	
Auteur	: O.R. van Rossum	Port. Houder	Commissiebehandeling ABM februari	Raadsbehandeling
Datum	: 8 januari 2020	Rebel		
Afdeling	: BM/FIN	Behandelaar		
Geheime bijlagen aanwezig: Nee		Vert:		

Akkoord team(project)leider: 	Akkoord afdelingshoofd 8/1	Mede geadviseerd door:			
		Paraaf af			

Toelichting:

Aanleiding

Bij de ingekomen stukken in de raadsvergadering van 12 december 2019 zaten de afschriften van moties van een zevental gemeenten omtrent de trap op-trap af systematiek van het gemeentefonds. In deze raadsvergadering is besloten om deze brieven (A7, A8, A9, A11, A14, A15, A16 en A17) over te hevelen van rubriek A naar rubriek E (= behandelen in de commissie, waarna de commissie via de lijst van ingekomen stukken de raad advies geeft over de uiteindelijke wijze van afdoening).

Kaders

-

Argumentatie

-

Alternatieven

Niet van toepassing.

Financiën

Niet van toepassing.

Communicatie

-

Uitvoering en evaluatie

-

Bijlagen

Memo aan de commissie ABM

Financiën
Financieel beleid en beheer,

O.R. van Rossum